

عشق در سینما
درستایش عشق

صالح نجفی

نشر نگا

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۷	۱. مرور فیلم
۲۳	۲. واکاوی فیلم
۵۵	کتابنامه
۵۷	نمایه

لم در ستایش عشق به دوبخش سیاه و سفید و رنگی تقسیم شده که
ی وقایع زمان حال را نشان می‌دهد و دومی گذشته را به تصویر
کشید. ادگار، شخصیت اصلی فیلم، قصد دارد روی پروژه‌ای درباره
شعق کار کند، اگرچه چند و چون این پروژه برای خودش هم مشخص
ست و نمی‌داند باید آن را در چه قالبی بیان کند. او می‌خواهد پروژه‌اش
با سه زوج جوان، *adult** و پیر، تعریف کند، در چهار لحظه که از دیدار

واژه «بلوغ» در زبان فارسی ابهام دارد. از سویی دلالت به بلوغ جنسی دارد
(puberty)، یعنی سنی که پسران و دختران، به لحاظ جسمی، آمادگی تولید
یابند، ۱۲ تا ۱۴ سالگی در پسران و ۱۲ سالگی در دختران. در این مورد، «بالغ»
ادل pubescent است. البته دوره نوجوانی (و گاهی شباب) را هم بدین اعتبار
رۀ بلوغ می‌خوانند. بلوغ در معنای غیر جسمی‌اش بیشتر معادل
maturity است که دلالت بر «پختگی» دارد. ترجمۀ کلمۀ *adult* (در فرانسه) کار
سوارتری است. *adult* از قرن شانزدهم به معنای *mature* به کار رفت، بالغ
معنای پخته. این واژه از اصل لاتینی *adultus* گرفته شد، از ماده *alescere*،
می «تغذیه شدن». از سال ۱۹۲۹، *adult* به کسی اطلاق شد که بلوغ فکری و
تنگی ذهنی دارد. وقتی گذار از زوج *adult* می‌گوید آن را در مقابل خامی ←

آغاز می‌شود و به شور جسمانی، فراق و آشتی می‌رسد. بدین منظور با آدم‌های مختلف مصاحبه می‌کند، اما از روند کار راضی نیست و به حامی مالی‌اش، آقای رزنتال، که پدر او با پدر بزرگ ادگار یک گالری داشته، می‌گوید تکلیفش با زوج adult مشخص نیست. ادگار ضمن گفت‌وگو با آقای رزنتال تصمیم می‌گیرد به همراه فیلیپ، که در این پروژه دستیار اوست، به سراغ زنی برود که ظاهراً می‌تواند یاری‌اش کند، زنی که شب‌ها در ایستگاه مترو کار می‌کند. آن‌ها همدیگر را می‌بینند اما زن تمایلی به همکاری ندارد، هر چند ادگار مصرانه تلاش می‌کند دوباره با او قرار ملاقات بگذارد.

ادگار در ادامه به دنبال شرکت‌کننده‌های دیگر می‌گردد و از آن‌ها می‌خواهد متن‌هایی بخوانند اما باز از کارشان راضی نیست. آقای رزنتال را می‌بیند و می‌گوید آن زن را دو سال پیش هم دیده بوده، نام او برت است. ادگار بار دیگر برت را در یک کتابفروشی می‌بیند، این بار به خیابان‌های پاریس می‌روند و گفت‌وگو می‌کنند. برت از زندگی خود می‌گوید، از پسر سه ساله‌اش، جدایی از همسرش، و پدر و مادرش که خودکشی کرده‌اند. از پروژه ادگار می‌پرسد و خاطرات ملاقات دو سال

جوانی می‌گذارد، طرفه اینکه در اواخر دهه ۱۹۵۰ adult حسن تعبیری شد برای اشاره به فیلم‌های هرزه‌نگاری. عجب آنکه در زبان انگلیسی adulteration به معنای falsification است، تقلب، که البته ریشه‌اش با واژه adult متفاوت است. ریشه adulteration فعل alterare لاتینی است به معنای عوض کردن یا دگرکردن. به همین سبب به مرد و زن زانی به ترتیب می‌گویند adulterer و adulteress. در فارسی، adult را به «بالغ» و «بزرگسال» ترجمه می‌کنیم که هیچ‌یک جامع دلالت‌های واژه اروپایی نیست.

پیش‌شان در بریتانی* را به یاد می‌آرند. کمی بعد تلفنی با هم صحبت می‌کنند، ادگار جمله‌ای می‌گوید و برت آن را کلمه به کلمه یادداشت می‌کند: «هر فکری باید یادآور آوار یک لبخند باشد.» در پایان بخش سیاه‌وسفید فیلم ادگار خبر خودکشی برت را می‌شنود و یادگارهایی را که او برایش به جا گذاشته می‌بیند.

بخش رنگی به دو سال قبل برمی‌گردد. ادگار که مشغول نوشتن قطعه‌ای موسیقی برای سیمون وی** است نزد ژان لاکوتور، تاریخ‌نگار فرانسوی، می‌رود تا با او درباره نقش کاتولیک‌ها در نهضت مقاومت گفت‌وگو کند. این ملاقات زمینه‌ساز آشنایی او با زن و مرد پیری می‌شود که عضو نهضت مقاومت بودند و حالا قرار است خاطرات‌شان را، یعنی ماجرای جان به‌در بردن‌شان را از اردوگاه‌های مرگ نازی‌ها، به تهیه‌کننده‌ای هالیوودی بفروشند. آن‌ها مادر بزرگ و پدر بزرگ برت‌اند، دختری که وکالت خوانده و موافق این معامله نیست. اولین مواجهه ادگار و برت همین‌جا اتفاق می‌افتد. این دو درباره نگاه آدم‌ها و تلویزیون گفت‌وگو می‌کنند و ادگار پس از این دیدار به پاریس برمی‌گردد. فیلم در ایستگاه مترو، با تکرار جمله‌ای به پایان می‌رسد که

* Bretagne یا Brittany در انگلیسی بریتانی، در فرانسه برتانی. منطقه‌ای در شمال غرب فرانسه، شبه‌جزیره‌ای بین خلیج بیسکی و کانال انگلستان.
** کسی که از دید ادگار در ستایش عشق نام گره خوردن آیین کاتولیک و نهضت مقاومت فرانسه است. سیمون وی شاید مهم‌ترین چهره کاتولیک چپ اروپای قرن بیستم باشد. او در جوانی بخاطر گرسنگی کشیدن و همدردی با کسانی که در اردوگاه‌ها بودند در بیمارستان بستری شد و زندگی‌اش را از دست داد.